

Господь створив залізницю для людей урівноважених та наполегливих. І назвав цих людей пасажирями. Пояснивши їм ще на платформі, до від'їзду, — так, відстань роз'єднує нас, робить самотніми й покинутими, але для тих, хто має терпіння і мету, існує залізниця. Відстань не має лякати чи пригнічувати. В людській природі закладено цю потребу руху, подорожі, долання простору, людині притаманно мандрувати, зриватися з місця, виходити з дому і дозволяти пригоді підхопити себе, дозволити провидінню провадити мандрівників крізь перепони та обставини. Кінцевим підсумком усього цього буде обов'язкове повернення, замкнуте коло мандрівки, подорожня втома, що межує з радістю перепочинку. Міф про героя-блукальця, який долає простір, аби ступити, зрештою, на власний поріг, далі наснажує поетів, прозаїків і драматургів. Історії подорожі притягують до себе з огляду на їхню універсальність та самодостатність. Ідея мандрівки не потребує додаткового пояснення та мотивування, вона є самозрозумілою — подорож сама по собі

є сюжетом, психологія мандрівника далі бентежить читачку уяву, адже її, цю психологію, легко спроєктувати на кожного з нас, адже всі ми, так чи інакше, є мандрівниками, адже подорожі наші витворюють наш життєпис — вони роблять нас досвідченішими, мудрішими й елегантнішими. Тож рушаймо, рушаймо й не барімось — подорож лише починається.

Коли ж говорити про залізницю, слід визнати, що від дитинства, з перших усвідомлених ревізій предметного світу довкола нас, залізниця сприймається нами не як щось, пов'язане з транспортом, але як щось, безпосередньо пов'язане з таїною. Велика дивовижна іграшка, залізо, простягнуте чорноземами й суглинками, окремі володіння, що наповнюються графіками та ритуалами, королівство вокзалів і ремонтних депо, громада колійників та провідників — залізниця є ідеальним предметом як не захвату, то зацікавлення для дитини, що відкриває для себе химерний і не зовсім зрозумілий їй світ дорослих. В юному віці захоплюватися залізницею природно й бажано — через залізні магістралі ти відчуваєш власну долученість до ландшафтів, відчуваєш відстань як таку, відчуваєш, яким незбагненим і нескінченним є це життя і що поєднати все в цьому світі здатна хіба що залізниця. Потім приходять дорослішання, проте прив'язаність до залізниці зазвичай не минає. Зникає відчуття таїни, проте лишається відчуття поєднаності, взаємопов'язаності, взаємопереплетеності. Ну справді — все наше життя

перетікає поміж станціями та вокзалами й складається з очікувань та пересадок. Ідеальні передумови для появи любовного сюжету.

Згадка про кохання виникає десь із самого передчуття мандрівки. Залізничний вокзал — звичні лаштунки для мелодрами, для виникнення та усвідомлення трагічних закоханостей і мелодійного перестуку розбитих сердець. Вокзал як місце прощання й відлучення, але так само місце зустрічей і повернень — зрозуміло, що тінь великої любові присутня на кожній порядній залізничній станції. Зрозуміло, скільки таємних історій тримають у своїй подорожній свідомості залізничники — надійні перевізники валіз і загадок, трагедій і негабаритних клунків. Мандрівка, що розлучає і поєднує, подорож як можливість назавжди зникнути з чийогось життя з тим, щоби одного разу туди повернутися, блукання як спосіб виписування історії, нанизування сюжету, відшукування метафор і рим — подорожня людина схильна до сентиментальності, а отже, до поезії, їй легко повірити в те, що десь там, на кінцевій, куди вона вперто рухається, а отже, обов'язково дістанеться, на неї чекають дива та одкровення, освідчення й прозріння, шалена любов і велика втіха того, у кого за плечима лишається дорога.

Ми би мали дякувати нашим подорожам і мандрам за те, що виповнюють нас почуттями й досвідом. Ми би мали сказати слова подяки залізниці, яка сталевими нитками прошиває країну, скріплюючи її й тримаючи разом. Тут ми

мали би пригадувати якісь приватні історії й виставляти особисті рахунки, згадувати щось щемке й ностальгійне, щось, що прив'язує нас до наших вокзалів та нічних експресів — сутінкові зали очікування й веселі бари на привокзальній, ненав'язливих подорожніх із їхніми родинними переказами, неприкаяних пияків, завжди готових зробити незабутньою твою подорож. Ми всі складаємося з наших подорожей. З досвіду переміщень, розлучень та повертань.

А з чого, власне, складається ця книжка? Вона складається з тридцяти поезій, так чи інакше інспірованих залізницею. Поезії ці писалися протягом багатьох років, і мені як автору самому цікаво було зібрати їх у такий подорожній зшиток. В якихось із цих віршів безпосередньо йдеться про вагони та вокзали, десь уся ця залізнична інфраструктура присутня скоріше як відгомін, як контекст, як те, що лишається поза рядком, відлунюючи межі слів тривожним і солодким залізничним гулом. У будь-якому разі, навіть коли в тому чи іншому тексті ви не знайдете згадок про плацкарт, він, плацкарт, там усе одно може виявитись. Читати цю книжку необов'язково від початку до кінця. Та й загалом — читати її необов'язково. Але якщо ви вже зважились і спробували — то приємного вам читання. Хай ваша мандрівка буде легкою, а повертання — бажаним.

06.01.23

+ + +

Все як було.
Точність як вдячність.
Товарних вагонів літня протяжність.
Рештки трудів і сліди оборон.
Я пам'ятаю це місто в червні,
я пам'ятаю, які невичерпні
п'ята колія, третій перон.

Осад минулого тисячоліття.
Місто, в якому сняться жахіття.
Час, що відлунює, ніби звук.
Пам'ять, прописана стисло, мов нарис.
Все наговорювалось і починалось
крізь залізничний нічний перестук.

Привиди бідності і свободи.
Вранішні ринки, порожні заводи.
Довгий печальний трамвайний маршрут.
Дивні слова на позначення злості.
Вісімдесяті і дев'яності.
Пам'ять, яка починалася тут.

Хроніка, значена криміналом.
Янголи харківських комуналок.
Мученики прохідних дворів.
Ніжні туберкульозні легені.
Надто освічені, надто смиренні.
Радість, якою перехворів.

Втрачене місто, кілька історій,
дух інститутських аудиторій,
небо з тривожним пташиним пером.
Слово вигнання — легке і нестерпне,
і все, що лишається після тебе, —
п'ята колія, третій перон.

Лиця зі згубленого негативу.
Кілька будівель барачного типу.
Сонце над містом, початок часів.
Я пам'ятаю це дивне терпіння,
довге тривання, ранкове проміння,
кожен із обрисів і голосів.

Час говорити і час помирати.
Свідки, однолітки, емігранти,
демони споминів і сновидінь.
Хліб наш щоденний, освіта загальна,
стримана публіка привокзальна,
що переходить зі світла в тінь.

Постаті в темряві, ніби дерева.
Я пам'ятаю більше, ніж треба.
Твориться мовчазна множина.
Голос, наче остання почесть.
Нам залишаються вдячність і точність.
Вулиці, спалахи, імена.

+ + +

Щось там було — в місці, якого немає, в тій пустоті,
у довгому, вигвореному проти ночі житті,
на місці провалу, посеред пам'яті, до мовчань.
Щось було ще, крім докорів і повчань.

Десь там був початок. Початок слів. Початок рядка.
Коли прокидаєшся в тиші, і тиша така,
ніби співають ті, хто стоїть під водою, ніби це їхній спів,
коли розлогі дерева і холодні серця коропів.

Коли підіймається настояне тепло від ріки,
і вікна в тумані схожі на стільники,
і вітряні лисиці стигнуть у темряві, як вартові.
Коли добрий дух сутінків чекає на тебе в траві.

Саме там початок ранку, початок вірша.
Коли рухома озерна тиша, коли пташина душа,
коли мурашина країна, до якої приходять дощі,
коли все може вміститися в одній пташиній душі.

Щось там залишилось — невиписане, таке,
чого не можна назвати, надто грізне воно, надто тонке,
таке, з чого не пишуться вірші, не зостається слідів —
щось зникоме, подібне до весняних холодів.

І тепер щороку мусиш згадувати початки весни.
Коли сонце на схилах, коли дим із низини,
коли тиша стає чутливою, ніби ртуть,
коли люди одне від одного назавжди йдуть.

Надто глибоке це затемнення, надто тверде.
Коли вона прокидається першою й тихо іде,
і нічого не говорить йому перед тим, як піти,
оскільки не знає ще слів на означення самотності, самоти.